

**Dosarul nr. 1ra-1020/22
1-17049109-01-1ra-14072022**

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE**

05 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

**Iurie Diaconu
Liliana Catan
Ion Guzun
Ghenadie Plămădeală
Iurie Bejenaru**

judecând, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Valentina Gavdiuc și a părții vătămate Cernicenco Serghei, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 aprilie 2022, în cauza penală privindu-l pe

**Borta Dumitru XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.**

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 03.11.2017 – 14.06.2019;

Instanța de apel: 08.07.2019 – 04.03.2020;

09.06.2021-05.04.2022;

Instanța de recurs: 01.06.2020 – 20.04.2021;

14.07.2022-05.12.2022.

C O N S T A T Ă

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia (sediul Rîșcani) din 14 iunie 2019, a fost încetat procesul penal în privința lui Borta Dumitru învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motiv că a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală.

A fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Cernicenco Serghei, urmând ca asupra cuantumului prejudiciului să se pronunțe instanța de judecată în ordinea procedurii civile.

A fost respinsă ca neîntemeiată, solicitarea procurorului cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare din contul lui Borta Dumitru în sumă de 179,18 lei.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat în fapt, că Borta Dumitru în perioada aprilie 2012 – 05 iulie 2013, intenționat, din interes material, acționând în scopul falsificării numărului de identificare al caroseriei XXXXXX de la automobilul de model „AUDI 80”, înregistrat în Bulgaria cu n/î XXXXXX, în urma înțelegerii prealabile și cu suportul persoanelor neidentificate de organul de urmărire penală, a operat modificări la numărul de identificare al caroseriei, denaturând datele de evidență, care au fost înlocuite cu numărul caroseriei XXXXXX, fapt ce se atestă conform raportului de constatare tehnico-științifică nr. 352 din 07 aprilie 2014, conform căruia numărul de marcaj al caroseriei automobilului de model „AUDI 80” cu n/î XXXXXX, a fost supus modificării, prin înlăturarea stratului superficial de metal cu numărul inițial prin metodă mecanică, cu ștanțare de apoi a numărului prezent.

Astfel, acțiunile lui Borta Dumitru au fost încadrate în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, *falsificarea elementelor de identificare ale autovehiculelor, adică falsificarea numărului de identificare al caroseriei auto prin modificare, săvârșită de două sau mai multe persoane.*

3. Avocatul Frecăuțanu Iuri, în numele inculpatului Borta Dumitru, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Borta Dumitru să fie achitat.

În motivarea apelului a invocat că:

- prima instanță nu a făcut o analiză obiectivă a probelor și nu le-a apreciat din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor;

- probatoriul administrat și cercetat în instanța de judecată, nu demonstrează faptul că Borta Dumitru a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, iar învinuirea incriminată inculpatului se bazează pe presupuneri;

- prima instanță nu s-a expus referitor la faptul cum a fost posibil ca Borta Dumitru să modifice numărul de identificare al caroseriei prin denaturarea datelor de evidență ale automobilului de model „Audi 80”, în contextul în care automobilul a fost înmatriculat după partea vătămată și la momentul verificării numărului de identificare al caroseriei de către specialiștii centrului de înregistrare a automobilului, nu s-au stabilit careva suspiciuni de falsificare;

- martorii audiați în cadrul cercetării judecătorești, nu au declarat suficientă informație care să confirme vinovăția inculpatului Borta Dumitru în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal;

- Borta Dumitru ilegal a fost pus sub învinuire, iar prima instanță greșit a reținut că termenul de 3 luni de punere sub învinuire în privința lui Borta Dumitru, nu a fost încălcat, deoarece acesta nu se prezenta la organul de urmărire penală, și a fost anunțat în căutare, or, în acest sens consideră că prima instanță urma să indice care probe confirmă eschivarea inculpatului Borta Dumitru de la prezentarea la organul de urmărire penală și faptul că acesta a fost citat pentru a fi pus sub învinuire;

- prin ordonanța din 01 decembrie 2015, Borta Dumitru a fost recunoscut în calitate de bănuțit pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal. Ulterior, apărarea a depus o cerere la organul de urmărire penală prin care a solicitat ca Borta Dumitru să fie scos de sub urmărirea penală, însă prin ordonanța din 24 februarie 2016, Borta Dumitru a fost pus sub învinuire în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, care i-a fost comunicată la 09 noiembrie 2016;

- acuzarea urma să înainteze învinuirea lui Borta Dumitru, doar cu respectarea prevederilor art. 235-242 Cod de procedură penală, or, fiind adoptată ordonanța de punere sub învinuire în privința lui Borta Dumitru, la data de 24 februarie 2016, aceasta urma a fi comunicată apărătorului inculpatului, astfel invocând prevederile art. 282 alin. (1) Cod de procedură penală;

- Borta Dumitru nu s-a eschivat de la organul de urmărire penală, întrucât locul aflării acestuia a fost cunoscut, deoarece inculpatul se afla la domiciliul său din r-nul Fălești, s. Catranic, unde nu a fost citat, or, prin certificatul nr. 232 din 10 noiembrie

2016, se confirmă faptul că Borta Dumitru se afla în r-nul XXXXXX, s. XXXXXX, la momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, iar potrivit certificatului eliberat de oficiul poștal din r-nul XXXXXX, s. XXXXXX, se probează că în adresa lui Borta Dumitru, nu au fost expediate careva citații de la Procuratura r-lui Rîșcani;

- prima instanță nu s-a expus asupra argumentelor invocate și nu a soluționat circumstanțele cu privire la ilegalitatea înaintării învinuirii în privința lui Borta Dumitru, însă aceasta a preluat poziția organului de urmărire penală, care contravine probelor administrate în cauza penală, fapt prin care se încalcă dreptul inculpatului la un proces echitabil;

- în speță, au fost încălcate prevederile art. 235 alin. (1), 236 alin. (2), 238 alin. (1), (2), (32) Cod de procedură penală, or, ordonanța de anunțare în căutare în privința lui Borta Dumitru, a fost emisă fără ca acesta să fie citat legal;

- reținând prevederile art. 63 alin. (2) pct. (3) Cod de procedură penală, a precizat apărarea, că Borta Dumitru a fost menținut în calitate de bănuț, mai mult de 3 luni, fapt care atrage nulitatea oricărui act procedural.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 04 martie 2020, a fost respins ca nefondat apelul și menținută sentința primei instanțe.

4.1. În argumentarea soluției pronunțate, instanța de apel a indicat că la examinarea cauzei, prima instanță a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a apreciat probele administrate din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Borta Dumitru și încadrând just acțiunile acestuia în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, falsificarea elementelor de identificare ale autovehiculelor, adică falsificarea numărului de identificare al caroseriei auto prin modificare, săvârșită de două sau mai multe persoane.

Instanța de apel a menționat, că probele cercetate și apreciate dovedesc vinovăția inculpatului Borta Dumitru în săvârșirea infracțiunii incriminate, or, inculpatul Borta Dumitru nu a prezentat probe în confirmarea nevinovăției sale.

În opinia instanței de apel, nu poate fi reținut argumentul inculpatului referitor la faptul, că prima instanță nu a făcut o analiză obiectivă a și nu le-a apreciat din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, precum și faptul că totalitatea probelor cercetate în cadrul instanței de judecată nu au dovedit că inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 276 alin. (2) lit.b) Cod penal, din care motiv consideră că urmează a fi achitat de sub învinuirea înaintată.

Instanța de apel a apreciat ca fiind o modalitate de apărare poziția inculpatului potrivit căreia, martorii audiați nu au declarat suficientă informație pentru constatarea vinovăției sale, acestea urmând a fi apreciate în favoarea inculpatului.

Astfel, instanța de apel a precizat, că nerecunoașterea vinovăției de către inculpatul Borta Dumitru în săvârșirea infracțiunii incriminate, nu echivalează cu achitarea acestuia, or, probele administrate în susținerea învinuirii demonstrează vinovăția inculpatului Borta Dumitru în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Instanța de apel a reiterat, că probele administrate și cercetate în cadrul ședinței primei instanțe, precum și verificate suplimentar în ședința instanței de apel, corespund cerințelor prevăzute de art. 101 Cod de procedură penală, acestea fiind pertinente, concludente, utile, care pot fi puse la baza unei sentințe de condamnare, care coroborează între ele și demonstrează vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Prin urmare, instanța de apel a conchis, că vina inculpatului Borta Dumitru în săvârșirea infracțiunii de falsificarea elementelor de identificare ale autovehiculelor se dovedește incontestabil prin ansamblul de probe administrate la materialele cauzei penale, și anume, declarațiile părții vătămate Cernicenco Serghei, martorului Plavans Iurie, martorului Adam Corneliu; procesul-verbal de recunoaștere după fotografie din 10 septembrie 2015, potrivit căruia Plavans Iurie l-a recunoscut pe Borta Dumitru ca fiind persoana căreia i-a vândut automobilul (f.d.216, vol.I); raportul de constatare tehnico-științifică nr. 352 din 07 aprilie 2014 (f.d.167-170, vol.I).

Prin urmare, instanța de apel a menționat că prima instanță corect și întemeiat a reținut că declarațiile părții vătămate, precum și a martorilor audiați în cauză, și-au găsit confirmare prin coroborare cu celelalte probe administrate și puse la baza sentinței de condamnare.

De asemenea, instanța de apel a stabilit că nu pot fi reținute nici argumentele apărării referitor la faptul că prima instanță unilateral și neobiectiv a examinat cauza, și astfel greșit a conchis despre vinovăția inculpatului, or, în cadrul cercetării judecătorești vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate în cadrul instanței de judecată, iar sentința primei instanțe nu se bazează pe presupuneri.

Instanța de apel, a precizat că temei de a pune la îndoială declarațiile părții vătămate, precum și a martorilor audiați nu s-au stabilit, în contextul în care aceștia au dat declarații fiind avertizați de răspunderea penală pe care o poartă pentru darea mărturiilor false, și întrucât aceștia au dat declarații în instanța de judecată sub jurământ.

În opinia instanței de apel, sunt neîntemeiate și argumentele părții apărării referitor la faptul că Borta Dumitru nu a fost citat legal pentru a se prezenta la organul de urmărire penală.

Astfel, instanța de apel a reținut că la materialele cauzei penale sunt anexate mai multe citații în privința lui Borta Dumitru pentru a se prezenta la Inspectoratul de Poliție Rîșcani, precum și dispoziții privind stabilirea locului aflării acestuia, informație privind citarea lui prin intermediul telefonului, însă Borta Dumitru nu s-a prezentat (f.d.233-236, 237, 240, 249, vol.I; f.d.25-27, 31-32, 33-34,40, vol.II).

Instanța de apel a mai indicat, că prin ordonanța din 29 septembrie 2016 s-a dispus anunțarea în căutare a lui Borta Dumitru din motiv că nu a fost posibil de stabilit locul aflării acestuia (f.d.444, vol.II), iar prin ordonanța din 30 septembrie 2016, s-a dispus suspendarea urmăririi penale în cauza penală nr. 2014300429 (f.d.48, vol.II). Urmărirea penală a fost reluată prin ordonanța din 09 noiembrie 2016 (f.d.55-56, vol.II), iar la aceeași dată fost adusă la cunoștință lui Borta Dumitru, ordonanța de punere sub învinuire a acestuia din 24 februarie 2016, în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal.

În acest sens, instanța de apel a precizat, că ulterior emiterii ordonanței de punere sub învinuire și până la aducerea acesteia la cunoștință, Borta Dumitru a fost citat prin mai multe mijloace, însă acesta nu s-a prezentat la organul de urmărire penală, deși cunoștea despre faptul că a fost pornită cauza penală.

Ulterior, la 15 noiembrie 2016, Borta Dumitru a solicitat anularea ordonanței prin care a fost anunțat în căutare și ordonanței de punere sub învinuire, acte care potrivit art. 313 Cod de procedură penală, nu sunt pasibile de a fi contestate, din care motiv plângerea a fost respinsă ca fiind inadmisibilă de către judecătorul de instrucție.

Consideră instanța de apel, că prima instanță întemeiat a concluzionat, asupra faptului că termenul de 3 luni de punere sub învinuire în privința lui Borta Dumitru, nu a fost încălcat, în contextul în care inculpatul nu s-a prezentat la organul de urmărire penală, acesta a fost anunțat în căutare, urmărirea penală fiind suspendată, iar ulterior reluată.

Instanța de apel a conchis, că după emiterea ordonanței de punere sub învinuire, Borta Dumitru s-a eschivat de la organul de urmărire penală, astfel că termenul de 3 luni de punere sub învinuire a acestuia, nu a fost omis.

Astfel, instanța de apel a indicat că este neîntemeiată solicitarea apărării cu privire la achitarea inculpatului, reținând că acțiunile lui Borta Dumitru corect au fost încadrate în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, iar probele cercetate în cadrul instanței de judecată, demonstrează vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii incriminate.

De asemenea, instanța de apel a apreciat ca fiind corectă concluzia primei instanțe referitor la încetarea procesului penal intentat în privința lui Borta Dumitru în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motivul intervenirii termenului de prescripție, iar în acest sens, reținând prevederile art. 53 lit. g), 60 alin. (1) lit. b), (2) Cod penal, art. 275 pct. 4), 332 alin. (1), 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, instanța de apel a precizat că infracțiunea incriminată lui Borta Dumitru în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, a fost săvârșită în perioada aprilie 2012 – 05 iulie 2013, și potrivit art. 16 alin. (3) Cod penal, aceasta face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, astfel că de la săvârșirea infracțiunii incriminate, au trecut mai mult de 5 ani.

5. *Avocatul Frecăuțanu Iuri, în numele inculpatului Borta Dumitru, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 15) Cod de procedură penală, a declarat recurs ordinar, solicitând casarea deciziei instanței de apel și sentinței primei instanțe, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Borta Dumitru să fie achitat.*

În motivarea recursului ordinar apărarea a indicat că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, care demonstrează că Borta Dumitru a fost pus sub învinuire ilegal, și anume că prin certificatul nr. 232 din 10 noiembrie 2016, se confirmă că Borta Dumitru se afla în s. XXXXXX, la data în care a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire, și că prin certificatul eliberat de oficiul poștal din s. XXXXXX, se confirmă faptul că careva citații în adresa lui Borta Dumitru, nu au fost expediate de către Procuratura r-nului Rîșcani;

- instanța de apel nu s-a expus în privința cererii de scoatere de sub urmărire penală a lui Borta Dumitru, din 23 martie 2016, care a fost expediată în adresa Procuraturii r-nului Rîșcani de către avocatul inculpatului, și care se confirmă prin avizul de recepție a

cererii de scoatere de sub urmărirea penală a lui Borta Dumitru, fapt prin care s-a încălcat dreptul inculpatului la un proces echitabil;

- instanța de apel nu a indicat care probe confirmă eschivarea lui Borta Dumitru de a se prezenta la organul de urmărire penală, precum și probele care atestă că inculpatul a fost citat de către organul de urmărire penală, pentru a fi pus sub învinuire, or, deși la materialele cauzei penale sunt anexate citații, acestea nu probează faptul că au fost expediate în adresa lui Borta Dumitru, și că au fost recepționate de ultimul;

- potrivit prevederilor art. 282 alin. (1) Cod de procedură penală, legiuitorul a prevăzut două modalități de înaintare a acușării, și anume, citarea persoanei chemate prin înmânarea citației cu cel puțin 5 zile înainte de data când ea trebuie să se prezinte în fața organului respectiv, precum și, în cazul în care persoana citată nu se prezintă nemotivat, această persoană poate fi supusă aducerii silite;

- conform prevederilor art. 235 alin. (1), 236 alin. (2), 238 alin. (1), (2), (32), 242 Cod de procedură penală, deși instanța de apel a indicat că în adresa lui Borta Dumitru au fost expediate citații, întocmite dispoziții cu privire la stabilirea locului aflării inculpatului, și informații privind citarea acestuia prin intermediul telefonului (f.d.233-236, 237, 240, 249, vol.I; f.d.25-27, 31-32, 33-34, 40, vol.II), însă aceasta nu a luat în considerație că citațiile anexate la f.d.235, vol.I; f.d.236, vol.I; f.d.237, vol.I; f.d.240, vol.I și f.d.249, vol.I au fost emise până la data de 23 decembrie 2015, când lui Borta Dumitru i s-a comunicat ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț, or, aceste citații nu se referă la procedura de aducere la cunoștință a ordonanței de punere sub învinuire din 24 februarie 2016;

- instanța de apel nu a luat în considerație faptul că de la data comunicării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț – 23 decembrie 2015, și până la data emiterii ordonanței de recunoaștere în calitate de învinuit – 26 februarie 2016, în adresa lui Borta Dumitru, nu au fost expediate careva citații;

- la caz, învinuirea urma a fi înaintată lui Borta Dumitru cu respectarea prevederilor art. 235-242 Cod de procedură penală, or, ordonanța de anunțare în căutare a fost emisă fără citarea legală;

- organul de urmărire penală a omis termenul de 3 luni, de punere sub învinuire pe Borta Dumitru, ultimul aflându-se în calitatea de bănuț peste termenul limită prevăzut de art. 63 alin. (2), (5) Cod de procedură penală, or, de la data emiterii ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț, au expirat mai mult de 3 luni;

- inculpatul Borta Dumitru nu urmează a fi recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal, adică falsificarea elementelor de identificare a autovehiculelor, săvârșită de două persoane, în contextul în care în ordonanța de punere sub învinuire, nu este indicată și a doua persoană, or, potrivit învinuirii înaintată, rezultă că Borta Dumitru împreună cu alte persoane au falsificat numărul de identificare al caroseriei prin modificare, și astfel nu este cert faptul care anume au fost acțiunile lui Borta Dumitru, și care au fost acțiunile celorlalte persoane.

Prin urmare, consideră apărarea că învinuirea înaintată lui Borta Dumitru nu este una concretă și se bazează pe presupuneri, iar în acest sens invocând prevederile art. 8 alin. (3) Cod de procedură penală.

5.1. De asemenea, avocatul Frecăuțanu Iuri, în numele inculpatului Borta Dumitru, a mai declarat un recurs ordinar în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 15) Cod de procedură penală, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și sentinței primei instanțe, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Borta Dumitru să fie achitat, iar în motivarea acestui recurs ordinar apărarea reiterează aceleași motive ca și în recursul anterior.

6. Potrivit deciziei Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2021, recursul a fost admis, casată total decizia contestată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6.1. Instanța de recurs a statuat că, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, din următoarele considerente:

- în cererea de apel, apărarea a invocat faptul, că Borta Dumitru a fost pus sub învinuire ilegal, iar careva citații de la organul de urmărire penală nu au fost recepționate de către inculpat, pentru a i se aduce la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire din 24 februarie 2016, și în acest sens a făcut referire la *certificatul nr. 232 din 10 noiembrie 2016 potrivit căruia Borta Dumitru, în perioada emiterii ordonanței de punere sub învinuire se afla în s. XXXXXX; certificatul eliberat de oficiul poștal din s. XXXXXX, conform căruia rezultă că careva citații în adresa lui Borta Dumitru nu au fost expediate de la Procuratura r-nului Rîșcani; cererea părții apărării cu privire la scoaterea de sub urmărire penală pe Borta Dumitru, care potrivit avizului de recepție, a fost primită de către Procuratura r-nului Rîșcani la 23 martie 2016, instanța de apel a trecut cu vederea aceste aspecte esențiale și nu a dat un răspuns plauzibil acestor argumente, cu toate că fiind investită cu atribuții de judecare a cauzei conform normelor stabilite pentru prima instanță, aceasta urma să analizeze toate aspectele învinuirii înaintate, inclusiv prin prisma problemelor ridicate de partea apărării la etapa judecării în prima instanță, or instanța de apel vag a respins argumentele părții apărării în acest sens reținând:”... la materialele cauzei penale sunt prezente mai multe citații pe numele lui Borta Dumitru de prezentare la Inspectoratul de Poliție Rîșcani, citații la care Borta Dumitru nu s-a prezentat, precum și dispoziții privind stabilirea locului lui Borta Dumitru, informație privind citarea lui prin intermediul telefonului (f.d.233-236, 237, 240, 249, vol.I; f.d.25-27, 31-32, 33-34, 40, vol.II).după emiterea ordonanței de punere sub învinuire și până la aducerea acesteia la cunoștință, Borta Dumitru fiind citat prin mai multe mijloace, nu s-a prezentat la organul de urmărire penală, mai mult acesta cunoscând despre pornirea cauzei penale;deja la data de 15 noiembrie 2016, Borta Dumitru a solicitat anularea ordonanței prin care a fost anunțat în căutare și ordonanței de punere sub învinuire.....;prima instanță întemeiat a concluzionat, că termenul de 3 luni de punere sub învinuire pe Borta Dumitru, nu a fost omis, în contextul în care acesta nu s-a prezentat la organul de urmărire penală, mai mult fiind anunțat în căutare, urmărirea penală fiind suspendată și ulterior reluată;.....s-a constatat că după emiterea ordonanței de punere sub învinuire, Borta Dumitru s-a eschivat de la prezentare la organul de urmărire penală, astfel că termenul de 3 luni de punere sub învinuire pe Borta Dumitru, nu a fost omis”, însă nu a oferit o motivare argumentată prin prisma prevederilor legale relevante în raport cu motivele invocate de către apelant care a precizat că de fapt, Borta Dumitru nu a recepționat careva citații de la organul de urmărire penală pentru a i se*

aduce la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire, și că acesta nu s-a eschivat de la prezentarea la organul de urmărire penală, iar în acest sens susținând că lipsesc probe care să demonstreze că Borta Dumitru a primit citații;

- instanța de apel nu a abordat esența problemei invocate de apelant în sensul admisibilității sau inadmisibilității unor probe administrate în speță, așa cum stipulează prevederile art. 95 Cod de procedură penală, întrucât potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 09 octombrie 2019 (f.d.81-84, vol.II), a fost dispusă cercetarea probelor ale părții apărării: *ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț din 01 decembrie 2015, primită la 23 ianuarie 2015 (f.d.1, vol.II); procesul-verbal de audiere a bănuțului Borta Dumitru din 23 decembrie 2015 (f.d.3, vol.II); plângerea cu privire la anularea ordonanței privind anunțarea în căutare și ordonanța de punere sub învinuire pe Borta Dumitru (f.d.75-78, vol.II); încheierea Judecătoria Drochia (sediul Rîșcani) din 17 februarie 2017 privind respingerea plângerii împotriva ordonanței procurorului (f.d.91-93, vol.II); cererea privind scoaterea persoanei de sub urmărirea penală din 01 martie 2016, depusă de avocatul inculpatului (f.d.242, vol.II); copia chitanței de la oficiul poștal prin care se confirmă expedierea scrisorii în adresa Procuraturii r-nului Rîșcani (f.d.243, vol.II); adeverința eliberată de Primăria s. XXXXXX referitor la faptul că Borta Dumitru se afla în s. XXXXXX (f.d.1, vol.III); copia explicației eliberată de oficiul poștal potrivit căreia în adresa cet. Borta Dumitru nu au parvenit careva scrisori (f.d.2, vol.III); ordonanța privind respingerea ordonanței de punere sub învinuire și de anunțare în căutare a cet. Borta Dumitru din 29 noiembrie 2016 (f.d.5, vol.III); plângerea privind anularea ordonanței privind anunțarea în căutare și ordonanței de punere sub învinuire a cet. Borta Dumitru din 08 decembrie 2016, în baza art. 313 Cod de procedură penală (f.d.6-9, vol.III) și declarațiile inculpatului Borta Dumitru din 15 aprilie 2019 (f.d.15-17, vol.III). Or, din decizia instanței de apel nu rezultă aprecierea acestor probe separat și în coroborare cu celelalte probe aduse în sprijinul învinuirii în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, fiind înfăptuită o apreciere formală de ordin general a circumstanțelor cauzei penale;*

- instanța de apel nici nu s-a expus pe marginea argumentelor din apel prin care se susține că în cazul în care persoana citată prin înmânarea citației cu cel puțin 5 zile înainte de data când ea trebuie să se prezinte la organul de urmărire penală, nu se prezintă nemotivat, această persoană poate fi supusă aducerii silite.

De altfel, apreciind critic argumentele părții apărării referitor la faptul că Borta Dumitru nu a fost citat legal, și reținând în acest sens citațiile în numele lui Borta Dumitru, anexate la materialele cauzei penale, dispozițiile privind stabilirea locului aflării acestuia și informația privind citarea prin intermediul telefonului (f.d.233, 234, 235, 236, 237, 240, 249, vol.I), instanța de apel nu a luat în considerație faptul că acestea au fost efectuate până la data de 23 decembrie 2015, când lui Borta Dumitru i s-a adus la cunoștință ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț și că nu se referă la acțiunea de comunicare a ordonanței de punere sub învinuire;

- instanța de apel, fiind investită cu atribuții de judecare a cauzei conform normelor stabilite pentru prima instanță, urma să analizeze toate aspectele învinuirii înaintate. Potrivit învinuirii înaintate lui Borta Dumitru, i-a fost incriminată falsificarea elementelor de identificare ale autovehiculelor cu suportul persoanelor neidentificate de organul de

urmărire penală, iar prima instanță a reținut fapta ca fiind constatată în privința lui Borta Dumitru, conform învinuirii înaintate, și anume în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal: *falsificarea elementelor de identificare ale autovehiculelor, adică falsificarea numărului de identificare al caroseriei auto prin modificare, săvârșită de două sau mai multe persoane*, fără a stabili cert care anume au fost acțiunile lui Borta Dumitru și în ce au constat acțiunile celorlalte persoane, întrucât latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 276 Cod penal, se realizează prin falsificarea seriei, a numărului de identificare a șasiului, caroseriei sau motorului auto prin ștergere, înlocuire sau modificare. Astfel, instanța de apel nu a abordat acest aspect, lăsându-l fără atenție.

7. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 aprilie 2022, apelul a fost admis, casată parțial sentința și pronunțată o hotărâre nouă, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, în conformitate cu art.275 pct.9) și art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, s-a încetat procesul penal pornit în privința lui Borta Dumitru pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.276 alin.(2) lit. b) Cod penal, din motivul existenței altor circumstanțe care exclud urmărirea penală.

În rest dispozițiile sentinței s-au menținut fără modificări.

7.1 Instanța de apel, conducându-se de prevederile art.436 Cod de procedură penală, analizând textul sentinței contestate prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel a constatat că, criticile aduse de către titularul cererii de apel și-au găsit confirmare în speța dedusă judecății, or, prima instanță la pronunțarea sentinței nu a stabilit în deplină măsură circumstanțele de fapt și de drept, în special nu a dat aprecierea cuvenită argumentelor părții apărării cu privire la încălcarea termenului de punere sub învinuire a lui Borta Dumitru Tudor, într-u cât această circumstanță exclude desfășurarea în continuare a urmăririi penale în privința lui Borta Dumitru Tudor pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal.

În acest context instanța de apel a conchis că, aplicarea eronată de către prima instanță a legii, determină necesitatea casării integrale a sentinței atacate și pronunțării unei noi hotărâri.

La acest capitol instanța de apel a menționat că, prin prisma prevederilor art. 413 alin. (3) Cod de procedură penală, partea apărării în susținerea apelului a făcut referire la următoarele probe:

- citația expediată lui Borta Adela (f.d. 231, vol.I); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz de recepție (f.d.232, vol.I); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz de recepție (f.d.233, vol.I); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz de recepție (f.d.234, vol.I); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz de recepție (f.d.235, vol.I); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz de recepție (f.d.236, vol.I); ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuțit (f.d. 1, vol.II); procesul-verbal de comunicare a drepturilor și obligațiilor bănuțitului (f.d. 2, voi.II); procesul-verbal de audiere a bănuțitului Borta Dumitru (f.d. 3, voi.II); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz de recepție (f.d. 25, vol.II); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz de recepție (f.d. 26, vol.II); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz de recepție (f.d. 26, vol.II); citația expediată lui Borta Adela fără aviz de recepție (f.d. 28, vol.II); citația expediată lui Borta Adela fără aviz de recepție (f.d. 29, vol.II); citația expediată lui Borta Adela fără aviz de recepție (f.d. 30, vol.II); citația expediată lui Borta Dumitru fără aviz

de recepție (f.d. 40, vol.II); citația expeditată lui Borta Adela fără aviz de recepție (f.d. 41, vol.II); plângere (f.d. 67-70, vol.II); plângere (f.d. 75-78, vol.II); încheiere (f.d. 91-94, vol.II); cerere privind scoaterea persoanei de sub urmărirea penală (f.d. 242, vol.II); aviz de recepție (f.d. 244, vol.II); adeverință (f.d. 1, voi.III); explicație (f.d. 2, voi.III); plângere în temeiul art.313 CPP (f.d. 6-9, vol.II).

Concomitent instanța a relevat că, acuzatorul de stat în susținerea învinuirii înaintate lui Borta Dumitru și într-u respingerea argumentelor invocate de către apelant a făcut referire la următoarele probe:

- procesul-verbal de sesizare despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea infracțiunii (f.d. 53, vol.I); plângere (f.d.55, vol.I); certificat de înmatriculare (f.d.80, vol.I); procură (f.d.81-82, vol.I); cartela transportului (f.d. 109, vol.I); procură (f.d. 117, vol.I); cererea privind înmatricularea automobilului „Audi 80” (f.d. 121, vol.I); copia din registrul privind înmatricularea automobilului de model „Audi 80” (f.d. 128-129, vol.I); raportul de constatare tehnico-științifică nr-352 din 07 aprilie 2014 (f.d. 166-170, vol.I); procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie (f.d.216, vol.I); fișa din baza de date Acces cu privire la Borta Dumitru (f.d.224, vol.I); citația adresată lui Borta Dumitru, prin care a fost citat la IP Râșcani (f.d.233, vol.I); citația adresată lui Borta Dumitru, prin care a fost citat la IP Râșcani (f.d.235, vol.I); dispoziția privind stabilirea locului aflării lui Borta Dumitru (f.d.237, vol.I); raportul colaboratorului de poliție (f.d.238, vol.I); dispoziția privind stabilirea locului aflării lui Borta Adela (f.d.240, vol.I); raportul șefului de post a postului de Poliție XXXXXX a IP Fălești (f.d.249, vol.I); ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț (f.d. 1, vol.II); ordonanța de punere sub învinuire (f.d. 23, vol. II); citația adresată lui Borta Dumitru, prin care a fost citat la IP Râșcani (f.d. 25, vol II); citația adresată lui Borta Dumitru, prin care a fost citat la IP Râșcani (f.d. 26, vol.II) rapoarte (f.d. 32, 33, 35, vol.II); citația adresată lui Borta Dumitru, prin care a fost citat la Procuratura Râșcani (f.d. 40, vol.II); ordonanța privind anunțarea în căutare a învinuitului, aplicarea măsurii preventive și aducerea silită pe numele lui Bortă Dumitru (f.d. 44, vol.II); răspunsul IP Râșcani către Procuratura Râșcani privii pornirea dosarului de căutare pe numele lui Borta Dumitru (f.d. 51, vol.II) informația de la IP Râșcani precum că în urma măsurilor speciale de investigație fost reținut, chestionat și prezentat la Procuratură Borta Dumitru (f.d. 52, vol.II); procesul-verbal de audiere a învinuitului Borta Dumitru (f.d. 59, vol.II); ordonanța de respingere a cererii lui Borta Dumitru prin care a solicitat scoaterea de sub urmărire penală în calitate de bănuț (f.d. 73, vol.II); încheierea judecătorului de instrucție, prin care plângerea înaintată de către Borta Dumitru a fost respinsă ca inadmisibilă (f.d. 91-93, vol.II); declarațiile martorului Adam Corneliu (f.d. 18-185, vol.II); declarațiile părții vătămate Cernicenco Serghei (f.d. 212-214, vol.II) declarațiile martorului Plavaus Iurie (f.d. 229-230, vol.II); încheierea judecătorului de instrucție, prin care plângerea înaintată de Borta Dumitru privind anularea ordonanței procurorului de anunțare în căutare și anularea ordonanței de punere si învinuire a fost respinsă ca inadmisibilă (f.d. 10-12, vol.III).

Ca urmare a aprecierii probelor descrise supra din punct de vedere pertinentei, concludentei, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și raportându-le la argumentele invocate de către partea apărării în cadrul instanței de fond, precum și reiterate prin cererea de apel, instanța de apel a

concluzionat că instanța de fond la judecarea cauzei în fond superficial și arbitrar a apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele apărării privind punerea ilegală sub învinuire a lui Borta Dumitru, cu încălcarea termenului de 3 luni prevăzut de lege de ținare în calitate de bănuit, fapt care a afectat grav dreptul inculpatului la un proces echitabil prevăzut inclusiv de art. 6 CEDO

Instanța de apel din actele dosarului a constatat că:

- la data de 08 decembrie 2014, de către ofițerul de urmărire penală al IP Râșcani Arseni Valeriu, a fost începută urmărirea penală în baza plângerii cet. Cernicenco Sergiu în baza art. 276 alin. (2) Cod penal, pe faptul falsificării numărului de identitate a caroseriei automobilului (f.d. 1, vol.I);

- prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al IP Râșcani Vladimir Cocieru din 01 decembrie 2015, cet. Borta Dumitru a fost recunoscut în calitate de bănuit în cauza penală respectivă, fiindu-i încriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 276 alin. (2) Cod penal (f.d. 1, vol.II), fiind adusă la cunoștință bănuitului Borta Dumitru și apărătorului acestuia la data de 23 decembrie 2015;

- la data de 24 februarie 2016, de către procurorul în procuratura raionul Râșcani Victor Rauh, a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire a cet. Bortă Dumitru în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 276 alin. (2) Cod penal (f.d. 23, vol.II).

În acest context, instanța de apel a relevat prevederile art. 282 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căruia înaintarea acuzării învinuitului se va face de către procuror în prezența avocatului în decurs de 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit.

La caz, ordonanța de punere sub învinuire din 24 februarie 2016 a fost adusă la cunoștință învinuitului Borta Dumitru și apărătorului acestuia la data de 09 noiembrie 2016 ora 11:05 (f.d.56, vol.II). La aceeași dată lui Borta Dumitru i-au fost aduse la cunoștință drepturile și obligațiile prevăzute la art. 66 Cod de procedură penală (f.d. 57-58, vol.II) și el a fost audiat în calitate de învinuit (f.d. 59, vol.II).

Potrivit art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi - mai mult de 6 luni.

Prin urmare, speței, fiind relevante prevederile art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, potrivit căruia termene în procesul penal sânt intervale de timp în cadrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acțiuni procesuale conform prevederilor prezentului cod. In cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

În același context, din dispoziția alin. (5) art. 63 Cod de procedură penală se deduce că, calitatea de bănuit încetează din momentul eliberării reținutului, revocării măsurii preventive aplicate în privința lui ori, după caz, anulării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuit și scoaterii lui de sub urmărire, sau din momentul emiterii de către organul de urmărire penală a ordonanței de punere sub învinuire.

Din raționamentele legale enunțate supra, instanța de apel a conchis că, înaintarea acuzării constă în aducerea la cunoștință a persoanei învinuite asistate de apărătorul său, a conținutului ordonanței de punere sub învinuire. Înaintarea acuzării învinuitului se face de către procuror în prezența apărătorului în cel mult 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit. „Termenul de 48 de ore este unul limitativ”.

În speță, s-a relevat că, pentru respectarea prevederilor art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală este necesar nu doar emiterea ordonanței de punere sub învinuire în termenul prevăzut la art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, însă este necesar ca această învinuire să fie adusă la cunoștință bănuیتului în interiorul termenului de 3 luni, excepție făcând situația eschivării bănuیتului/învinuitului de la organul de urmărire penală, însă faptul eschivării urma a fi confirmat prin probe pertinente.

Instanța de apel a conchis ca eronată poziția acuzatorului de stat, precum că la materialele cauzei sunt prezente mai multe citații pe numele lui Borta Dumitru de prezentare la Inspectoratul de Poliție Râșcani, citații la care Borta Dumitru nu s-a prezentat, precum și dispoziții privind stabilirea locului lui Borta Dumitru, informație privind citarea lui prin intermediul telefonului (f.d.233-236, 237, 240, 249, vol.I; f.d.25-27, 31-32, 33-34, 40, vol.II). După emiterea ordonanței de punere sub învinuire și până la aducerea acesteia la cunoștință Borta Dumitru, fiind citat prin mai multe mijloace, nu s-a prezentat la organul de urmărire penală, mai mult, acesta cunoscând despre pornirea cauzei penale, deja la data de 15 noiembrie 2016 Borta Dumitru a solicitat anularea ordonanței prin care a fost anunțat în căutare și ordonanței de punere sub învinuire, astfel, constatând că termenul de 3 luni de punere sub învinuire pe Borta Dumitru nu a fost omis, or, toate aceste acțiuni procesuale de citare a lui Borta Dumitru au fost efectuate până la data de 23 decembrie 2015, când lui Borta Dumitru i s-a adus la cunoștință ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuیت și că nu se referă la acțiunea de comunicare a ordonanței de punere sub învinuire.

Astfel, instanța de apel a reținut că, de la data comunicării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuیت - 23 decembrie 2015, și până la data emiterii ordonanței de recunoaștere în calitate de învinuit - 26 februarie 2016, în adresa lui Borta Dumitru nu au fost expediate careva citații.

Într-o altă ordine de idei, instanța de apel a evidențiat a fi defectuoasă procedura de citare (înștiințare) a lui Borta Dumitru despre emiterea ordonanței de punere sub învinuire și solicitarea de a se prezenta în fața organului de urmărire penală (f.d.25-36,40, vol.II), or, analizând actele respective s-a constatat că, procedura de citare a fost efectuată contrar prevederilor art. 235-242 Cod de procedură penală, la materialele cauzei neexistând careva acte confirmate din care s-ar deduce că în adresa lui Borta Dumitru au fost expediate careva citații (avize de recepție).

În același context s-a menționat că, în situația în care măsurile de citare prevăzute la art. 235-242 Cod de procedură penală, nu s-au soldat cu succes, urma să fie dispusă aducerea forțată a acestuia, or, potrivit art. 199 alin. (1) Cod de procedură penală, aducerea silită constă în aducerea forțată a persoanei la organul de urmărire penală sau la instanță în cazul în care aceasta, fiind citată în modul stabilit de lege, nu s-a prezentat fără

motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale, iar prezența ei era necesară.

Drept urmare, instanța de apel a conchis că:

- ordonanța de anunțare în căutare a lui Borta Dumitru a fost emisă ilegal, or, aducerea silită trebuie să fie anticipată de citarea legală, ceea ce în speța dedusă judecății nu s-a realizat;

- calitatea de bănuț în privința lui Borta Dumitru i-a fost atribuită acestuia la data de 23 decembrie 2015 și a expirat de drept la 22 martie 2016, dată la care organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu și necondiționat să-i înainteze învinuirea lui Borta Dumitru sau să-l scoată de sub urmărirea penală;

- în speță, înaintarea învinuirii de către procuror a fost efectuată cu depășirea termenului legal, or, calitatea de bănuț în privința lui Borta Dumitru expirase de drept la data de 22 martie 2016, iar prin faptul că acestuia i-a fost înaintată învinuirea tocmai la data de 09 noiembrie 2016 organul de urmărire penală a admis o ingerință în garanțiile prevăzute de art. 22 Cod de procedură penală. Or, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de finalizare în privința acesteia a oricărui acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată, la expirarea termenului de 3 luni de menținere în această calitate.

Instanța de apel a concluzionat că, ordonanța procurorului din 24 februarie 2016 prin care Borta Dumitru a fost recunoscut în calitate de învinuit este lovită de nulitate absolută, iar actele și acțiunile organului de urmărire penală efectuate după expirarea termenului legal de ținere a persoanei în calitate de bănuț sunt nule.

În asemenea circumstanțe instanța de apel a constatat că, ordonanța procurorului din 24 februarie 2016 contravine legii procesual-penale și interpretărilor Curții Constituționale date în hotărârile sale, care reieșind din stipulările art. 7 alin. (6) Cod de procedură penală, sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală și pentru instanțele de judecată.

Pe cale de consecință legea (art.63 alin.(3) raportat la art.284 alin.(1) Cod de procedura penala) stabilește reabilitarea și finalizarea oricărui acțiuni de urmărire penală în privința lui Borta Dumitru la expirarea termenului de 3 luni de menținere în calitate de bănuț, adică începând cu data de 23 martie 2016, iar la momentul actual al judecării cauzei legea stabilește necesitatea încetării procesului penal. Or, potrivit prevederilor art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Din dispozițiile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală rezultă că, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art.275 pct.5) -9), 285 alin.(2), precum și în cazurile prevăzute în art.53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

În același timp, art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, stabilește că, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

8. Împotriva deciziei, recurs ordinar declară:

8.1. Procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Valentin Gavdiuc, invocând temeiul de recurs prevăzut la art.427 alin.(1) pct. 6) CPP, că *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*, solicită casarea acesteia, cu remiterea cauzei spre o nouă rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În susținerea recursului invocă că:

- corect instanța de fond a constatat că, termenul de 3 luni de punere sub învinuire a lui Bortă Dumitru, nu a fost omis, atâta timp cât ultimul nu se prezenta în fața organului de urmărire penală, fiind anunțat în căutare;

- argumentele invocate de către avocat referitor la faptul, că Borta Dumitru incorect a fost pus sub învinuire, că nu a fost citat legal, că citațiile prezente la materialele cauzei nu constituie citare legale și care nu confirmă faptul că Borta Dumitru ar fi primit aceste citații, sunt contrare materialelor cauzei penale, care conțin mai multe citații pe numele lui Borta Dumitru de prezentare la Inspectoratul de Poliție Râșcani, citații la care Borta Dumitru nu s-a prezentat, precum și dispoziții privind stabilirea locului lui Borta, informație privind citarea lui prin intermediul telefonului;

- prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Râșcani, Rauh Victor, din data de 29.09.2016, s-a dispus anunțarea în căutare a lui Borta Dumitru din motiv că în urma măsurilor întreprinse nu a fost posibil de stabilit locul aflării lui Borta Dumitru;

- prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Râșcani, Rauh Victor, din 30.09.2016, s-a dispus suspendarea urmăririi penale pe cauza penală nr.2014300429, urmărirea penală pe cauză fiind reluată prin ordonanța din 09.11.2016, când a și fost adusă la cunoștința lui Borta Dumitru ordonanța de punere sub învinuire a lui în baza art.276 al.(2) lit. b) Cod penal din data de 24.02.2016;

- în speță s-a constatat, că Borta Dumitru după emiterea în privința sa a ordonanței de punere sub învinuire, s-a eschivat de la prezentare în fața organului de urmărire penală, astfel termenul de 3 luni de punere sub învinuire a lui Borta Dumitru nu a fost omis;

- concluzia instanței de apel, precum că, ordonanța procurorului din 24 februarie 2016 prin care Borta Dumitru a fost recunoscut în calitate de învinuit este lovită de nulitate absolută, iar actele și acțiunile organului de urmărire penală efectuate după expirarea termenului legal de ținere a persoanei în calitate de bănuț sunt nule, este lipsită de temei și contrară materialelor cauzei;

- soluția instanței de fond contravine prevederilor legale și temeiurilor de încetare a procesului penal în contextul în care inculpatul Borta Dumitru vinovăția de săvârșirea faptelor incriminate, nu a recunoscut;

- instanța de fond, incorect a încetat procesul penal în privința lui Borta Dumitru, urma să-l recunoască vinovat și să-l libereze de pedeapsă penală, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală. Respectiv, urma să pronunțe o sentință în baza art. 389 CPP, de condamnare.

8.2 Partea vătămată Cernicenco Serghei, fără a invoca vre-un temei prevăzut la art.427 CPP, solicită casarea deciziei, cu menținerea sentinței.

Menționează că:

- toate argumentele invocate de avocat în apel au fost înaintate și în instanța de judecată, acestea au fost respinse, inclusiv și cele legate de modalitatea de punere sub

învinuire a lui Borta Dumitru, unde instanța s-a expus că a fost pus sub învinuire legal, a făcut trimitere și la încheierea judecătorului de instrucție și a indicat despre faptul că inculpatul a fost pus în termen sub învinuire pe motiv că nu se prezenta la organul de urmărire penală, de aceea a fost pus sub învinuire la momentul când a fost prezent, iar la materialele cauzei există destule probe care dovedesc faptul, că organul de urmărire penală a întreprins măsuri în vederea stabilirii locului aflării, el nu era stabilit, pe acest motiv el a fost anunțat în căutare și cauza penală a fost suspendată până la stabilirea locului aflării inculpatului;

- ceea ce ține de vinovăția inculpatului, instanța a făcut o analiză obiectivă la toate probele, la declarațiile tuturor martorilor și la probatoriul scris prezentat de către procuror, de aceea consideră că vinovăția a fost dovedită și instanța a reținut corect fapta, în acțiunile inculpatului se conțin elementele infracțiunii prevăzute de art.276 alin. (2) lit. b) Cod penal.

9. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia, or, instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Prevederile art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală indică că, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

La caz, procurorul subscrive prezența erorii de drept prevăzută de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.*

Analizând argumentele fixate în recursurile ordinare, în raport cu materialele dosarului, Colegiul Penal lărgit constată că decizia instanței de apel urmează a fi desființată *ad integrum* inclusiv și din alte considerente, nearătate în cererile de recurs (art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală), or, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, aceasta este în drept să-l admită, cu casarea hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată (art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală).

Potrivit jurisprudenței constante, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări. Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei.

Respectiv, la judecarea apelului, instanța este în drept să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță precum și să administreze probe noi, pentru elucidarea adevărului și pentru formularea unei concluzii temeinice vis-a-vis de acuzația imputată inculpatului prin actul de învinuire și cel de sesizare a instanței.

Pentru corectitudinea judecării prezentei cauze, este imperios de a supune analizei și aprecierii toate probele acumulate în dosar. De altfel, în cadrul cercetării judecătorești se administrează probe anume pentru lămurirea faptelor și împrejurărilor importante, sub toate aspectele, în condiții de nemijlocire, publicitate și contradictorialitate, în scopul perceperii directe a probelor de către instanța de judecată pentru formularea opiniei asupra învinuirii aduse unei persoane.

Din dispozițiile art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță, putând da o nouă apreciere probelor și fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, fiindcă dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia (hotărârea CtEDO Achina versus Romania).

Astfel, pornind de la faptul că apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept și declanșează o continuare a judecării cauzei în fond, producând un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor ce a fost declarat, Colegiul penal reține că, în cauza dată, instanța de apel nu și-a exercitat în deplină măsură atribuțiile prevăzute de lege.

Într-un prim aspect se menționează că, prima instanță și-a motivat soluția contradictoriu și partea descriptivă nu corespunde dispozitivului hotărârii, iar instanța de apel, indiferent de faptul că a desființat sentința și a pronunțat o hotărâre nouă, nu a reacționat, în modul prevăzut de lege, asupra acestei erori de drept, repetând-o întocmai.

Asupra celor constatate supra, Colegiul reține că, potrivit actelor judecătorești, prima instanță a hotărât încetarea procesului penal intentat în privința lui Borta Dumitru în baza art. 276 alin. (2) lit. b) Cod penal și liberarea acestuia de răspundere penală, în temeiul art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a făcut referire la art. 332 alin (1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5) –9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art.53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă (a se vedea fila10. a sentinței).

Iar, instanța de apel, conform art. 414, 415 și 419 Cod de procedură penală, judecând apelul, pronunțând deja o hotărâre nouă, și-a fondat soluția, în partea descriptivă, la fel, pe art. 332 alin. (1), 275 pct.9) și art.391 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală

La acest capitol, Colegiul menționează că:

a) din interpretarea normelor procesual-penale (art. 350 Cod de procedură penală), rezultă că încetarea procesului penal, în temeiurile prevăzute de art. 332 Cod de procedură penală, **intervine până la etapa cercetării judecătorești (etapa preliminară)**, iar dacă aceasta a fost desfășurată, sentința se adoptă în temeiurile art. 389-391 Cod de procedură penală;

b) conținutul pct. 6) alin. (1) art. 391 Cod de procedură penală, se referă la **cazurile expres** prevăzute de lege și anume situația descrisă în dispoziția art. 11 alin. (4), art. 57-58, alin. (4) art. 165 și art. 206, alin. (5) art. 217 și alin. (4) art. 325 Cod penal;

c) potrivit art. 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de răspundere penală în cazul expirării termenului de prescripție.

În speță, aceste prescripții de drept nu au fost întocmai respectate de către instanța de judecată, deoarece s-a desfășurat cercetarea judecătorească, or inculpatul nu a recunoscut vina și au fost cercetate nemijlocit și contradictoriu probele administrate de părți (a se vedea procesele-verbale ale ședințelor de judecată întocmite de prima instanță și cea de apel), prin urmare, prevederile art. 332 Cod de procedură penală, nefiind aplicabile.

Totodată, inculpatul nu și-a dat acordul la încetarea procesului penal în temeiul intervenirii prescripției tragerii la răspunderea penală, or la materialele cauzei nu este anexat un asemenea act. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit (art.332 alin (5) Cod de procedură penală).

Rezumând cele indicate supra, prima instanță nu era în drept să pronunțe o sentință de încetare pe motivul intervenirii prescripției tragerii la răspunderea penală, iar instanța de apel nu s-a expus asupra chestiunilor de fapt și de drept enunțate supra, preluând o abordare incorectă, ce contravine prevederilor art. 391 și 394 Cod de procedură penală, or ea era obligată să desființeze hotărârea și să judece cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

Tot aici, Colegiul evidențiază că, potrivit descripțivului decizie, instanța de apel menționează: „ În acest context instanța de apel conchide că, aplicarea eronată de către prima instanță a legii, determină necesitatea casării integrale a sentinței atacate și pronunțării unei noi hotărâri.”, iar în dispozitivul decizie menționează: ” *Apelul avocatului Iuri Frecăuțanu în interesele inculpatului Borta Dumitru declarat împotriva sentinței Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, din 14 iunie 20 în cauza penală în privința lui Borta Dumitru se admite, cu casarea parțială a respectivei sentințe și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:*

În conformitate cu art.275 pct.9) și art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, se încetează procesul penal pornit în privința lui Borta Dumitru pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.276 alin.(2) lit.b) Cod penal, din motivul existenței altor circumstanțe care exclud urmărirea penală. În rest dispozițiile sentinței Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, din 14.06.2019 se mențin fără modificări.” Prin urmare, nu este calară soluția instanței, sentința a fost casată total sau parțial, în partea descriptivă face mențiune la prevederile art.332 Cod de procedură penală, în dispozitiv nu se referă la aceste prevederi. Or, instanța de apel casând total decizia cu încetarea procesului din

motivul existenței altor circumstanțe care exclud urmărirea penală, acesta fiind temei de reabilitare, după părerea instanței de apel, menține sentința referitor la acțiunea civilă.

În al doilea rând, o altă eroare de drept admisă de prima instanță și preluată de cea de apel se referă la faptul că nu a fost acordată deplină eficiență prevederilor legale transpuse în dispoziția art. 101 Cod de procedură penală, potrivit căreia fiecare probă administrată de părți trebuie să fie verificată și apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și că nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată.

Colegiul specifică că, pentru corectitudinea judecării prezentei cauze este important de a analiza minuțios toate probele acumulate în dosar, întrucât aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, iar justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces, or în decizia instanței de apel lipsește cu desăvârșire analiza și aprecierea probelor.

Aici, Colegiul penal lărgit ține să consemneze că găsește întemeiate criticele titularului dreptului de recurs în partea ce ține de insuficiența motivării deciziei adoptate de instanța de apel și consideră relevant de a puncta că:

- la **01.12.2015** Borta Dumitru a fost recunoscut în calitate bănuít;

- potrivit dovezii de primire a citației și a raportului șefului de post a postului de poliție XXXXXX a IP Fălești din 21.12.2015 (f.d.243, 249, v.1), Borta Dumitru a fost citat pentru a se prezenta la organul de urmărire penală;

- la 23.12.2015 lui Borta Dumitru i se aduce la cunoștință ordonanța de recunoaștere în ciliate de bănuít din 01.12.2015 și tot la 23.12.2015 este audiat în calitate de bănuít (f.d.1-3, v.2), prin urmare Borta Dumitru cunoștea despre faptul începerii urmăririi penale în privința sa;

- la **24.02.2016** a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire a lui Borta Dumitru, adică calitatea de bănuít a fost înlocuită cu cea de învinuit în termenul de 3 luni prevăzut la art.63 alin.(3) Cod de procedură penală (f.d.23, v.2);

- art.63 alin (5) Cod de procedură penală, prevede că calitatea de bănuít încetează din momentul eliberării reținutului, revocării măsurii preventive aplicate în privința lui ori, după caz, anulării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuít și scoaterii lui de sub urmărire, sau din momentul emiterii de către organul de urmărire penală a ordonanței de punere sub învinuire;

- potrivit art.65 Cod de procedură penală - *învinuitul este persoana fizică față de care s-a emis, în conformitate cu prevederile prezentului cod, o ordonanță de punere sub învinuire.* Nu are nici o valoare juridică faptul dacă învinuitul are cunoștință sau nu despre acuzarea înaintată, el devine învinuit din momentul semnării de către procuror a ordonanței de punere sub învinuire;

- potrivit art. 282 alin. (1) Cod de procedură penală - *înaintarea acuzării învinuitului se va face de către procuror în prezența avocatului în decurs de 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit;*

- acțiunile de citare a lui Borta Dumitru de la f.d. 233, 235, 236, 237, 240, 243,249 vol. I, au fost emise până la data de 23 decembrie 2015, când lui Borta Dumitru i s-a comunicat ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuțit, acțiunile de citare a organului de urmărire penală de la f.d.25-27, 31-32, 33-34, 40, vol.II, au fost întreprinse după emiterea ordonanței de punere sub învinuire și până la aducerea acesteia la cunoștință Borta Dumitru, fiind citat prin mai multe mijloace, nu s-a prezentat la organul de urmărire penală.

Or, instanța de apel, în decizie făcând referire la momentul aducerii la cunoștință a ordonanței de punere sub învinuire lui Borta Dumitru, expunându-se la interiorul termenului de 3 luni prevăzut la art.63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, omite la acest capitol prevederile art.65 Cod de procedură penală citate supra (fila decizie 10-11).

Referitor la faptul eschivării învinuitului de la organul de urmărire penală precum și faptul probării în acest sens, Colegiul a menționat mai sus acțiunile de citare a lui Borta Dumitru, care urmează a fi apreciate de către instanța de apel, or acestea fiind efectuate și soldate fără succes, la data 29.09.2016 Borta Dumitru a fost anunțat în căutare (f.d.44, vol. II), iar la 30.09.2016 a fost suspendată urmărirea penală până la stabilirea locului aflării a lui Borta Dumitru (f.d.48, vol. II). La 09.11.2016 Borta Dumitru a fost reținut (f.d.52, vol.II), tot la această dată a fost reluată urmărirea penală (f.d.55, vol.II) și adusă la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire din 24.02.2016, acțiuni ce concordă cu prevederile art. 282 alin. (1) Cod de procedură penală.

Mai mult, din materialele cauzei se evidențiază că la **23.03.2016** către procuratura raionului Râșcani a parvenit cererea avocatului Frecăuțanu Iuri de scoatere de sub urmărire penală a lui Borta Dumitru, care prin ordonanța din **25.03.2016** este respinsă cererea apărătorului, **cu mențiunea în descriptivul ordonanței referitor la ordonanța de punere sub învinuire a lui Borta Dumitru din 24.02.2016** (f.d.119-123, vol.II), momente ce urmează apreciat de instanța de apel, ca de alt fel se evidențiază și certificatul eliberat de la poșta s. XXXXXX, datat cu **10.11.2016**, precum că **în adresa lui Borta Dumitru în lunile ianuarie, februarie și martie 2016, careva scrisori nu au fost înregistrate** (f.d.2, vol. III), confirmare, asupra căreia instanța urmează să se expună, în coroborare cu cele menționate supra.

Așadar, Colegiul penal lărgit specifică că, pentru corectitudinea judecării prezentei cauze este important de a analiza minuțios toate probele acumulate în dosar, întrucât aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, iar justa apreciere contribuie la elucidarea adevărului și la echitatea procedurii desfășurate pentru toate părțile la proces, or în hotărârile instanțelor de fond și de apel lipsește cu desăvârșire analiza și aprecierea probelor din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, în ansamblu, prin coroborare, conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală.

Omisiunea instanțelor ce judecă fondul de a face o analiză a probatoriului administrat și de a se expune argumentat asupra fiecărei probe în parte, este cu certitudine o lacună care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor urmând a fi înlăturată de instanța de apel, prin rejudecarea cauzei.

În al treilea rând, Colegiul penal lărgit ține să consemneze că instanța de apel a omis să se expună și asupra indicațiilor instanței de recurs expuse în decizia din

20.04.2021, referitor la aspectele învinuirii aduse lui Borta Dumitru și acțiunile acestuia la săvârșirea infracțiunii imputate, fapt ce constituie o ingerință în prevederile alin. (2) art. 436 Cod de procedură penală.

Rezumând cele menționate, Colegiul penal constată că împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanțele de fond și de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursurilor ordinare, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, să verifice și să aprecieze probele administrate, să le dea o apreciere cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, ținând cont de temeiurile casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

10. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Valentina Gavdiuc și a părții vătămate Cernicenco Serghei, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 aprilie 2022, în cauza penală privindu-l pe *Borta Dumitru XXXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 27 ianuarie 2023.

Președinte

Iurie Diaconu

judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Ghenadie Plămădeală

Iurie Bejenaru